Tantárgy neve: Ős- és ókori történelem

Kredit:	**Félév:**	**Heti óraszám:**	**Óratípus:**		**Értékelés:**	
4 x 3, 1 x 2	1	2,2,2,2,2	Előadás Szeminárium Gyakorlat	☒ ☒ ☐	Kollokvium Gyakorlati jegy	☒ ☒

Tantárgy leírása:

A tantárgy 5 kurzusból áll. Teljesítése a négy – Őstörténet, Ókori kelet, Az ókori Hellas története, Az ókori Róma története – előadásból elvégzett kollokvium és egy, az előadási kurzushoz kapcsolódó, kötelezően választható ős- és ókortörténeti szemináriumra szerzett gyakorlati jegy megszerzésével történik.

A tantárgy előadások kurzusai 2,5 millió évtől Kr. u. 476-ig, a Római Birodalom bukásáig ismertetik meg a hallgatókat az őskori és ókori történelemmel. Az őstörténet az ember megjelenésétől a vaskorig tekinti át a humán és kulturális evolúciót. Középpontjában Európa, Közel-Kelet és Észak-Afrika őstörténete áll. Az Ókori Kelet előadás elsősorban Egyiptom és a Közel-Kelet összefüggésében tárgyalja az ókori keleti civilizációk jellemzőit: az állam kialakulásának jelentőségét, a nomádok és letelepültek problémáját, a kulturális, kereskedelmi és diplomáciai kapcsolatokat.

Az ókori Hellas története előadás bemutatja a természeti-földrajzi alapoktól és az őstörténeti előzményektől kezdve a nagy bronzkori civilizációkon át a görög polis megszületését és annak történeti alakváltozásait. A kurzus, amely döntően gazdaság- és társadalomtörténeti indíttatású, fő vonalában Spárta és Athén történeti szerepét vizsgálja az archaikus és klasszikus korban.

Az ókori Róma története előadáskurzus Az ókori Róma, illetve a Róma uralta mediterrán térség meghatározó gazdasági és társadalmi folyamatainak, valamint az ehhez kapcsolódó politikai fejleményeknek – a lényegi szempontok ismertetésére összpontosító – vizsgálata, a Kr. e. II. évezredtől Kr. u. 476-ig.

Az előadások ismeretanyagához a kötelezően választandó Ős- és ókortörténeti szeminárium nyújt részletes elmélyülési lehetőséget a hallgatók számára.

Kötelező olvasmányok:

Leakey, R.: Az emberiség eredete. Bp., 1995.
Waechter, J.: Az ember őstörténete. Bp., 1988. (A múlt születése.)
Harding, D.W.: Az őskori Európa. Bp., 1986. (A múlt születése.)
Oates, D. –Oates J.: A civilizáció hajnala. Bp., 1983. (A múlt születése.)
Kákosy L.: Az ókori Egyiptom története és kultúrája. Bp., 1998.
Klengel, H.: Nomádok az ókori Elő-Ázsiában. Bp., 1985.
Miller, J. M.– Hayes, J.H.: Az ókori Izrael és Júda története. Piliscsaba, 2003.
Roaf, M.: A mezopotámiai világ atlasza. Az ókori Mezopotámia, Anatólia, Irán, Palesztina és Szíria. Bp., 1999.
Harmatta J. (szerk.): Ókori keleti történeti chrestomathia. Bp., 2003.
Ószövetség
Németh György (szerk.): Görög történelem a kezdetektől Kr.e. 30-ig. Bp., 2003.
Levi, P., A görög világ atlasza. Bp., 1994.
Borzsák J. (szerk.): Görög történeti chrestomathia. (több kiadásban)
Németh Gy. (szerk.): Görög történeti chrestomathia. (több kiadásban)
Ferenczy E. – Maróti E. –Hahn I.: Az ókori Róma (Egyetemi tankönyv). Bp., 1992.
Havas L.: Itália őstörténete és Róma története a kezdetektől a köztársaság koráig. Bp., 1986.
Alföldy G.: Római társadalomtörténet, Osiris kiadó, Bp., 2000
Cornell, T.–Matthews J.: A római világ atlasza. Bp., 1991.
Borzsák J. (szerk.): Római történeti chrestomathia. Bp., 1963. (Több kiadásban).
Németh Gy. (szerk.): Ércnél maradóbb… A görög és római történelem forrásai. Bp., 1988.

Tantárgyfelelős: Ringer Árpád

Oktatók: Kóthay Katalin, Mester Zsolt, Nemes Zoltán, Ringer Árpád, Szlávik Gábor

Neptun kód:	BTTON205H01		
Az óra címe:	**Oktató:**	**Tárgyjegyző:**	
Ókori Kelet	**Kóthay Katalin**	**Kóthay Katalin**	
Az óra címe angol nyelven:		**Az óra időpontja:**	
History of the Ancient Near East			

Az óra tanterv szerinti felhasználhatósága:

Az óra típusa:	Beszám. kötelezettség	Heti óraszám:	Kreditérték:	Előfeltétel:
előadás	kollokvium	2	3	

Az óra rövid tartalmi ismertetése:

Az előadás Egyiptom és a Közel-Kelet ókori történetét tárgyalja. Felvázolja a terület etnikai és politikai arculatát, vizsgálja az ókori keleti civilizációk történeti jellemzőit és a társadalmi szerveződés sajátosságait. Kitér az állam kialakulásának jelentőségére, nomádok és letelepültek együttélésének problémájára, vizsgálja a térségben a különböző időszakokban kialakuló kulturális, kereskedelmi és diplomáciai kapcsolatokat.

Az óra tematikája, vizsgakérdések stb. részletes ismertetése:

Egyiptom és Núbia; Mezopotámia; az ókori Irán (Szúsza, Elám, Média, Perzsia); Szíria és Palesztina; a zsidóság ókori története; Anatólia; Urartu

Jegy szerzésének feltételei:

aláírás

Fontosabb kötelező irodalom jegyzéke:

- Baines, J. – Málek, J.: Az ókori Egyiptom atlasza. Budapest 1992. (Azóta több kiadás.)
- Roaf, M.: A mezopotámiai világ atlasza. Az ókori Mezopotámia, Anatólia, Irán, Palesztina és Szíria. Budapest 1999.

Források:

- Kóthay K. A. – Gulyás A.: Túlvilág és mindennapok az ókori Egyiptomban. Források a Kr.e 3-2. évezredből. Miskolc 2007.
- Ókori keleti történeti chrestomatia. Szerk. Harmatta János. Budapest 1964. (Azóta több kiadás, 2003-tól az Osiris Kiadónál.)

Fontosabb ajánlott irodalom jegyzéke:

- Kákosy L.: Az ókori Egyiptom története és kultúrája. Budapest 1998. (A korábbi kiadások – 1979-ben és 1993-ban – "Ré fiai. Az ókori Egyiptom története és kultúrája" címmel jelentek meg.)
- Klengel, H.: Nomádok az ókori Elő-Ázsiában. Budapest 1985.
- Postgate, N.: Az első birodalmak. Budapest 1985. (A múlt születése)